

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ E. S.**, bývajúceho v P., **2/ M. Ď.**, bývajúceho v P., **3/ H. Ď.**, bývajúcej v P., **4/ J. Ď.**, bývajúceho v P., **5/ J. Ď.**, bývajúceho v P., **6/ J. Ď.**, bývajúceho v P., **7/ M. G.**, bývajúcej v P., **8/ V. G.**, bývajúcej v P., **9/ J. Š.**, bývajúceho v P., **10/ A. Š.**, bývajúcej v P., **11/ E. J.**, bývajúceho v P., **12/ neb. Š. Š.**, naposledy bývajúcej v Ž., **13/ Ing. M. K.**, bývajúcej v Ž., **14/ neb. J. P.**, naposledy bývajúceho v P., **15a/ V. S.**, bývajúcej v P., **15b/ P. P.**, bývajúceho v P., **16/ A. K.**, bývajúceho v P., **17/ neb. E. K.**, naposledy bývajúceho v P., **18/ B. H.**, bývajúcej v L., **19/ neb. A. B.**, naposledy bývajúceho v P., **20/ A. M.**, bývajúcej v S., **21/ M. K.**, bývajúcej v P., **22/ J. B.**, bývajúceho v P., **23/ P. B.**, bývajúceho v P., **24/ J. M.**, bývajúcej v P., **25/ P. B.**, bývajúceho v P., **26/ J. P.**, bývajúceho v P., **27/ J. B.**, bývajúceho v P., **28/ M. Z.**, bývajúcej v P., **29/ J. R.**, bývajúcej v P., **30/ J. K.**, bývajúceho v L., **31/ F. A.**, bývajúceho v P., **32/ J. N.**, bývajúcej v Č., **33/ E. Ř.**, bývajúcej v Č., **34/ A. G.**, bývajúcej v P., **35/ B. O.**, bývajúcej v P., **36/ H. L.**, bývajúcej v P., **37/ M. O.**, bývajúcej v P., **38/ Š. B.**, bývajúcej v P., **39/ neb. P. B.**, naposledy bývajúceho v P., **40/ neb. F. B.**, naposledy bývajúceho v P., **41/ neb. M. B.**, naposledy bývajúcej v P., **42/ L. K.**, bývajúcej v P., **43/ A. Š.**, bývajúcej v P., **44/ neb. J. B.**, naposledy bývajúceho v P., **45/ H. J.**, bývajúcej v U., **46/ A. C.**, bývajúcej v P., **47/ M. L.**, bývajúcej v P., **48/ J. S.**, bývajúceho v P., **49/ neb. J. K.**, naposledy bývajúceho v P., **50/ M. K.**, bývajúcej v P., **51/ neb. P. J.**, naposledy bývajúcej v K., **52/ H. B.**, bývajúcej v P., **53/ A. P.**, bývajúcej v P., **54/ neb. J. K.**, naposledy bývajúcej v T., **55/ M. D.**, bývajúcej v P., zastúpených okrem žalobcov 9/, 17/, 19/, 27/, 31/, 32/, 33/, 35/, 38/, 39/, 44/, 54/ spoločnosťou JUDr. D. D., advokát, spol. s r.o. so sídlom v P., proti žalovanému **P. K.**, bývajúcemu v P., **o určenie neúčinnosti právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Považská Bystrica pod sp. zn. 3 C 842/2001, v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Považská Bystrica z 23. novembra 2005 č.k. 3 C 842/2001-86 a rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 22. novembra 2007 sp.zn. 4 Co 8/2006 takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 22. novembra 2007 sp. zn. 4 Co 8/2006 vo výroku, ktorým rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu k žalobcom 1/ až 11/, 13/, 15a/, 15b/ až 39/, 42/ až 48/ a 50/ až 55/ vo veci samej potvrdil a v súvisiacich výrokoch o trovách prvostupňového a odvolacieho konania a rozsudok Okresného súdu Považská Bystrica z 23. novembra 2005 č.k. 3 C 842/2001-86 **z r u š u j e** a vec v rozsahu zrušenia vracia Okresnému súdu Považská Bystrica na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Žalobcovia 1/ až 55/ sa žalobou doručenu Okresnému súdu Považská Bystrica 19. decembra 2001 domáhali určenia neúčinnosti prevodu vlastníctva k nehnuteľnostiam na základe kúpnej zmluvy z X., uzavretej medzi predávajúcimi – J. K. a H. K. a žalovaným ako kupujúcim.

Okresný súd Považská Bystrica rozsudkom z 23. novembra 2005 č.k. 3 C 842/2001-86 vyhovel návrhu a zaviazal žalovaného k povinnosti nahradiť trovy konania žalobcom 1/ až 55/ vo výške 14 001,-- € (421 794,-- Sk) do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku k rukám právneho zástupcu žalobcov 1/ až 55/ a k povinnosti zaplatiť sumu 3,98 € (120,-- Sk) na účet Okresného súdu Považská Bystrica titulom náhrady trov konania preddavkovaných štátom do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Právne svoje rozhodnutie odôvodnil § 42a ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka a § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“). Uviedol, že žalovaný v konaní neunesol dôkazné bremeno, keď nepreukázal, že o úmysle svojho otca ukrátiť odporovaným právnym úkonom žalobcov 1/ až 55/ nevedel a ani pri náležitej starostlivosti vedieť nemohol.

Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Trenčíne rozsudkom z 22. novembra 2007 sp. zn. 4 Co 8/2006 rozsudok súdu prvého stupňa vo vzťahu k žalobcom 1/ až 11/, 13/, 15a/, 15b/ až 39/, 42/ až 48/ a 50/ až 55/ vo veci samej a vo výroku o trovách štátu ako vecne správny potvrdil. Vo vzťahu k žalobcom 12/, 14/, 40/, 41/ a 49/ rozsudok zrušil a konanie voči nim zatavil. Vo výroku o náhrade trov konania napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovaného zaviazal k povinnosti nahradiť trovy prvostupňového konania žalobcom 1/ až 11/, 13/, 15a/, 15b/ až 39/, 42/ až 48/ a 50/ až 55/ vo výške 442,61 € (13 334,-- Sk) k rukám právneho zástupcu do troch dní. Zároveň ich zaviazal aj k povinnosti nahradiť trovy

odvolacieho konania vo výške 306,25 € (9 226,-- Sk) k rukám právneho zástupcu do troch dní.

Proti vyššie uvedenému rozsudku okresného súdu vo veci samej a proti vyššie uvedenému rozsudku krajského súdu, ktorým vo veci samej a vo výroku o trovách štátu rozsudok okresného súdu vo vzťahu k žalobcom 1/ až 11/, 13/, 15a/, 15b/ až 39/, 42/ až 48/ a 50/ až 55/ potvrdil, podal na základe podnetu žalovaného s poukazom na § 243e ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. b) O.s.p. mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol ich v napadnutých častiach zrušiť a vec vrátiť Okresnému súdu Považská Bystrica na ďalšie konanie. Poukázal na to, že súdy sa náležite neriadili zákonnými ustanoveniami § 1, § 2, § 120 ods. 1, § 132 O.s.p. a § 42a Občianskeho zákonníka a porušili zákon. Namietal vadu konania pri zisťovaní skutkového stavu veci, keď súdy nepostupovali v dôkaznom procese v súlade s § 120 O.s.p. a nevykonali dôkaz, ktorý mal poslúžiť k verifikácii právne významnej skutočnosti.

Žalobcovia zastúpení advokátom žiadali mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietnuť a žalovaného zaviazať k povinnosti zaplatiť trovy dovolacieho konania vo výške 2 198,65 €. Skutkový stav považovali za zistený v potrebnom rozsahu pre rozhodnutie, z ktorého súdy vyvodili aj správny právny názor. Nezastúpení žalobcovia nevyužili svoje právo a na výzvu súdu sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky nevyjadrili.

Žalovaný súhlasil s mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Zároveň poukázal na to, že meritum veci sa podľa jeho názoru dotýka aj výrokov o trovách právneho zastúpenia, preto je potrebné zrušiť napadnuté rozsudky v celom rozsahu a vec vrátiť súdu prvého stupňa na nové prejednanie a rozhodnutie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.), po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O.s.p.) na základe podnetu žalovaného (§ 243e ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 243f ods. 1 a 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozhodnutie krajského a okresného súdu a dospel k záveru, že ich treba zrušiť.

V zmysle § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.). Obligatórne (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p., pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Dovolací súd zistil existenciu procesnej vady uvedenej v § 237 písm. b) O.s.p., t.j., že ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania.

Podľa § 103 O.s.p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Uvedené zákonné ustanovenie ukladá súdu povinnosť v každom štádiu konania prihliadnúť na to, či sú splnené zákonom stanovené podmienky (procesné podmienky konania), aby súdne konanie mohlo prebehnúť a súd mohol vydať rozhodnutie. Medzi základné procesné podmienky (okrem iných), ktoré má súd povinnosť skúmať aj bez návrhu po celý čas konania, je splnenie podmienok civilno-procesnej subjektivity, t.j. spôsobilosti byť účastníkom konania. Spôsobilosť byť účastníkom konania znamená mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon účastníkom priznáva, resp. ukladá. Jej predpokladom je hmotnoprávna subjektivita vo význame spôsobilosti mať práva a povinnosti podľa hmotného práva. Hmotnoprávna spôsobilosť mať práva a povinnosti zaniká smrťou fyzickej osoby, prípadne jej vyhlásením za mŕtvu (§ 7 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka).

Z obsahu spisu vyplýva, že v priebehu konania (po podaní žaloby 19. decembra 2001) žalobkyňa **2/ Š. S.** zomrela X., žalobkyňa **11/ V. J.** zomrela X., žalobkyňa **15/ P. P.** zomrela X., žalobca **17/ E. K.** zomrel X., žalobca **19/ A. B.** zomrel X., žalobkyňa **42/ Ľ. F.** zomrela X., žalobkyňa **54/ J. K.** zomrela X. a žalobca **55/ F. D.** zomrel X.

Možno konštatovať, že v čase rozhodovania súdu prvého stupňa (23.11.2005) súd konal so žalobkyňou **2/ Š. S.**, žalobkyňou **11/ V. J.**, žalobkyňou **15/ P. P.**, žalobcom **19/ A. B.**,

žalobkyňou 42/ L. F., žalobkyňou 54/ J. K. a žalobcom 55/ F. D., ktorí však nemali spôsobilosť byť účastníkmi konania.

V odvolacom konaní odvolací súd vo veci konal s právnymi nástupcami žalobcov 2/, 11/, 15/, 42/ a 55/ (uvedenými v záhlaví). Ako s účastníkmi konania však konal (aj v čase rozhodovania 22.11.2007) so žalobcom 17/ E. K., žalobcom 19/ A. B. a žalobkyňou 54/ J. K., hoci ani títo už nemali spôsobilosť byť účastníkmi konania (NS SR poznamenáva, že zo spisu je zrejmé, že právny zástupca žalobcov oznámil krajskému súdu, že žalobca 19/ A. B. zomrel X., vid' č.l. 125, č.l. 134-140 a č.l. 155 spisu).

Napriek vyššie uvedenému prvostupňový i odvolací súd vo veci rozhodli. Ich rozhodnutia sú preto z dôvodu nedostatku podmienky konania zmätočné a ako také ich treba zrušiť.

Ak po začatí konania účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 19 O.s.p.), postup súdu upravuje § 107 O.s.p. Podľa povahy veci súd posúdi, či smrť účastníka bráni pokračovaniu v konaní, alebo či v ňom možno pokračovať s právnymi nástupcami zomrelého účastníka konania.

V konaní pred okresným aj krajským súdom vystupovali ako účastníci konania tí, ktorí už spôsobilosť byť účastníkom konania nemali. Správne mali súdy oboch stupňov konať s ich právnymi nástupcami, resp. konanie vo vzťahu k týmto žalobcom zastaviť, ak právnych nástupcov niet, čo sa však nestalo, preto rozhodnutie okresného a krajského súdu trpí procesnou vadou podľa § 237 písm. b) O.s.p., pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky počas dovolacieho konania zistil, že po právoplatnosti rozhodnutia krajského súdu zomreli žalobca 39/ P. B. (X.), žalobca 44/ J. B. (X.) a žalobkyňa 51/ P. J. (X.). Úlohou prvostupňového súdu bude preto rovnako podľa § 107 O.s.p. podľa povahy veci posúdiť, či smrť účastníka bráni pokračovaniu v konaní, alebo či v ňom možno pokračovať s právnymi nástupcami zomrelého účastníka konania.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 3 O.s.p.). V zmysle zásad dovolacieho konania sa Najvyšší súd Slovenskej republiky nezaoberal vecnou správnosťou napadnutých rozhodnutí.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného ako i dovolacieho konania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 20. mája 2010

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová

